

1. spurningur til statsministarin

Mikudagin hin 15. desember 1965 setti P. M. Dam tvinnar spurningar í fólkatinginum til statsministarin:

»Agter regjeringin at træffe foranstaltningar til, at konventionen af 1901 mellem Danmark og Storbritanien om ordningen af fiskeriet omkring Færøerne ændres, således at det vagt- og redningskib, som Færøernes lagting agter at bygge, vil kunne udøve fiskeriinspektion ved Færøerne, og vil regjeringen overveje at fritage fiskeriinspektionsjensstenen ved Færøerne for uddannelsen af værnepligtige?»

Lige så stor betydning Danmark jord og industri har for den danske befolkning, har havet, fiskeriet for færingerne. Det udgør nemlig intet mindre end grundlaget for deres eksistens.

Man kan forstå færingeres kraftige reaktion over for alt og alle, der er medvirkende til indskrænkninger eller forringelse af deres udbytte af fiskeriet omkring øerne.

Den konvention mellem England og Danmark af 1901, der indskrænkede fiskerigrænsen fra engang at have været 16 sømil til 3 sømil og det endda ud fra de bugtede kystlinjer som basislinjer har man på Færøerne følt som noget af det sørgeligste, der har ramt øernes fattige fiskerbefolkning.

Den forølgelse af de fremmede landes fiskerirettigheder ved Færøerne, som her skete, blev katastrofal for færingerne. Når det så hertil kom, at inspektionen der skulle beskytte denne sølle fiskerigrænse, var så mangelfuld, at de engelske trawlere i stor stil kunne udøve et søroverisk fiskeri på forbudt område, kunne resultatet ikke blive andet end en så godt som total ødelæggelse af hjemmefiskeriet, som blev drevet af de små åbne færøske både, små dæksfartøjer samt af de i sin tid fra England importerede kuttere, som englænderne udskiftede med moderne trawlere.

Det har i sandhed været et ulykkeligt og utaknemmeligt hverv at være beskytter af hjemmefiskeriet ved at holde rovfiskene uden for det stærkt begrænsede fiskeskælt, som ved fiskerigrænsen var forbeholdt færingerne.

For det første er det en håbløs opgave for et enkelt skib at holde rovfiskene udenfor, thi intet skib er istand til på samme tid at være østen for og vesten for øerne. Hertil kom, at de engelske trawlere efter hånden havde udviklet et med delelssystem sig i mellem, der satte dem isand til altid at være ajour med, hvor inspektionskibet opholdt sig. Opholder det sig vesten for, kunne trawlene frit drive deres rovfiskeri østen for øerne, og omvendt. Allerbedst for trawlerne var det, når de vidste, at inspektionskibet måtte ligge flere døgn ad gangen i havn for at kunne udføre den anden af de to opgaver, der var betroet det at udføre, nemlig at uddanne mandskabet militært.

Da gjaldt det om for trawlerne rigtig at benytte chancen at fiske alt det, de kunne inden for fiskerigrænsen, både østen for og vesten for.

Ingen uden den, som har boet på Færøerne, kan til fulde forstå den indignation og vrede, der kunne give sig til kende iblandt fiskerne og den færøske befolkning i det hele taget, når de måtte døje

den tortur at se en hel flåde af fremmede rovfiskere døgn efter døgn fiske på forbudte områder uden at blive antastet af nogen.

Min første lærergerning gjorde jeg i Sumba, den sydligste bygd på Færøerne, hvor der lige uden for bygden findes særlig gode fiskeskælder inden for 3 mile fiskerigrænsen.

Jeg har oplevet denne indignation, denne kollektive vrede iblandt befolkningen.

Men disse ulykkelige forhold, der mere end noget andet har sat ondt blod i forholdet mellem færingerne og danskerne, skulle nu være en saga blot, som man må håbe, at tiden vil hylle i glemmelsens slør.

Ved fælles anstrengelser fra dansk og færøsk side har vi overvundet vanskelighederne ved gennemførelsen af kravet om udvidelsen af fiskerigrænsen fra 3 sømil ud fra en kysten følgende bugtet basislinje til 12 sømil ud fra en lige basislinje mellem to yderste punkter ved kysten.

Man har fra dansk side ladet bygge moderne inspektionskibe med helikoptere om bord til hjælp ved udførelsen af den mest mulig effektive fiskeriinspektion.

Et vældigt fremskridt. Men ikke nok. Thi inspektionen er endnu ikke tilstrækkelig effektiv.

AF to grunde kan den ikke være fuldt ud effektiv.

Det er som allerede antydning umuligt for et enkelt skib at være østen for og vesten for øerne samtidigt. Det hjælper selvfølgelig meget, at man kan tage helikopteren i brug til hjælp til kontrol af hele fiskeriterritoriet. Den kan i løbet af meget kort tid overflyve hele fiskerigrænsen og notere trawlere, som måtte have dristet sig til at fiske på forbudt område. Men vejret tillader ikke altid flyvning. Brugen af helikoptere er meget kostbar, hvilket ikke kan andet end begrænse flyvetøerne.

Det andet for en effektiv inspektion hemmende forhold er den allerede berørte opgave, som skibe

har, nemlig at oplære mandskabet militært, hvilket må føre med sig, at inspektionskibet kommer til at opholde sig længere i havn end ellers nødvendigt.

I erkendelsen af disse mangler har man fra et enigt lagting taget skridt til at bygge et særligt færøskt vagt- og redningskib, som man har tænkt sig også kan assistere det egentlige inspektionskib i dets inspektionsarbejde.

Og så nærer man ønsket om, at man fra regeringens side vil, for at fremme inspektionsarbejdet, fritage inspektionskibet for opgaven at uddanne mandskabet militært, så det kun har den ene opgave at udføre: den mest mulig effektive inspektion.

Men for at det færøske skib kan gøre fuld nytte som assisterende inspektionskib er det nødvendigt, at det bliver forlenet med politimyndighed og bliver anerkendt som havende ret til at arrestere lovovertrædere.

Jeg og andre med mig har ved tidligere lejligheder berørt spørgsmålet om erholdelsen af denne politimyndighed til føreren af det færøske skib. Men man har over for mig oplyst, at ifølge en konvention af 1901 skal inspektionen udføres af militæret eller ihvert fald af et statskib, hvilket gør det vanskeligt at finde en ordning, hvorefter det færøske skib fører fra den ønskede politimyndighed.

Det forekommer mig som anført for værende af største betydning for en virkelig effektiv inspektion i de færøske farvande, at man erkender det færøske skib med omtalte politimyndighed til føreren til assistance for det egentlige inspektionskib, og at man fra den høje regerings side går ind for, at inspektionskibet fritages for opgaven at uddanne mandskabet militært.

Det er ud fra denne her nærmere begrundede erkendelse, at jeg har tilladt mig at stille den højærede statsminister de foreliggende spørgsmål.

2. spurningur til statsministarin

»Er der overvejelser igang om at ansætte en særlig sagkyndig i færøske spørgsmål i udenrigsministeriet og om ansættelse af medarbejdere til varetælgelse af Færøernes erhvervsinteresser ved danske udlandsrepræsentationer?»

Færøernes eksistens er i allerhøjeste grad baseret på eksporten. Denne kendsgerning blev stærkt understreget allerede under forhandlingerne om den nye styrelsesordning for Færøerne af 1948.

Og i erkendelsen af den rolle eksport — og markedsforholdene spiller for Færøerne blev der i styrelsesordningen indføjet, at det færøske hjemmestyre skulle have ret til i udenrigsministeriet at få ansat en i færøske sager og forhold særlig kyndig person til varetælgelse af færøske interesser af hvad karakter, de end er i relation til udlandet.

Ligeledes blev indsat i styrelsesordningen, at hjemmestyret på Færøerne skulle have ret til at få anbragt ved danske udlandsrepræsentationer som konsulater, gesantskaber og ambassader personer, der var særlig kyndig i færøske forhold i relation til udlandet.

Medens udgifterne ved førstnævnte skal bestrides af staten,

skal de tilkomme den færøske landskasse at afholde udgifterne ved sidstnævnte.

Det forekommer mig, at det med ansættelsen af de nævnte personer i høj grad er blevet aktuelt nu, da færingerne står foran helt nye markeds- og salgsforhold vedrørende vore eksportvarer, idet man ikke bare sår i en ekspansions- og brydningstid, hvad angår selve fiskeriet, nye fiskeskibstyper, nye fangstmetoder, fangs: af flere fiskerarter, end man hidtil har beskæftiget sig med o.s.v., men da man også er henvist til nye markeder i nye markedslande, der kræver vore forskellige fiskeriprodukter behandlet og tilberedt efter helt andre og fra de hidtil gængse behandlingsmåder meget afvigende metoder og præserveringskrav.

Det forekommer mig, at tiden stiller så store krav til alle indenfor alle faser i produktionslivet og afsætningsprocessen, at kun den kan blive på toppen i konkurrencen, som ikke undlader at gøre alt, hvad han formår for altid at være ajour, være i besiddelse af den stors: mulige viden og kendskab til de diverse markeds-, salgs- og produktionskrav.

Harmonikuhurðar

hugsu tygum um harmonikuhurð, so tosi við okkum, vit geva fegnir allar upplýsingar, um prís, og senda próvar.

KARL HANSEN'S SNIKKARAVIRKI
tlf. 5432

Spinnid í Gøtu

tygum fáa gott tógv, og skjóta avgreiðslu. Vit keypa óvaskaða og vaskaða ull og selja øll slog av feroyskum tógvi.

TOTINGARVIRKI
v/ Ólavur Gregersen — tlf. 20 í Gøtu

MØBLAR

Tá ið vit nú hava útstilling, í tveimum hæddum kunnu vit betur enn nakrantíð sýna okkara fjølbroytta úrval av møblum av nærum øllum slegum.

Pf. Johannes úr Hvalvík

Möbilhandil Klakksvík, tlf. 5034

Vippuvindeygur

á goymslu hava vit vippuvindeygur í hesum støddum:

breidd 118 cm. × hædd 117 cm.
breidd 145 cm. × hædd 117 cm.
breidd 165 cm. × hædd 117 cm.
breidd 200 cm. × hædd 117 cm.

annars gera vit alt snikkaraarbeiði, og geva fegnir tilboð.

KARL HANSEN'S SNIKKARAVIRKI
tlf. 5432

Útgerð til New Foundlands og Grønlandsfararar

Ímillum teir menn, sum roynt hava sjóklæðini frá KLAKKSVÍKAR SJÓKLÆDNAVIRKI, er ikki long ur nakar ivi um, at tey eru tey bestu.

Fiskimenn og aðrir!

Gerid tykkum sjálvum og okkum ta tænastu at fara inn í næstu forrætning, um tit ikki fáa klæði okkara, har tit ætlaðu at keypa tey.

Klæðini fáast í flestu størru bygðum í landinum.

Spyrjið bara eftir teimum.

Vit hava tað mesta av útgerð, sum ein sjómaður í dag brúkar úr plastik.

KLAKKSVÍKAR
SJÓKLÆDNAVIRKI

TLF. 5040

Det er derfor af allerstørste interesse at få oplyst, hvorvidt man alvorlig beskæftiger sig med spørgsmålet om virkeliggørelse af de allerede ved udarbejdelsen af styrelsesordningen for Færøerne fundne nødvendige ansættelser af de her berørte i færøske spørgsmål særlig kyndige personer i udenrigsministeriet og ved danske udlandsrepræsentationer.

SKULA TIT BRÚKA BIL

persónkoyring ella skúla-koyring, so snarið tlf. 3456

Alexander Dalfoss